

**Анотація на вибірккову навчальну дисципліну
«Соціальна інтеграція ВПО в українське суспільство»**

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Галузь знань – *05 Соціальні і поведінкові науки*

Спеціальність – *054 Соціологія*

Освітньо-професійна програма – *«Соціологія»*

Кількість кредитів – *3,5*

Рік підготовки – *3, семестр – 5*

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладачі: Афанасьєв Дмитро Миколайович, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, e-mail: dmytro.afanasiev@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Воєнні дії виступають суттєвим стресогенним фактором життя населення. Населення України відчуло на собі вплив обмежених воєнних дій у 2014 році, а вже у 2022 році сусідня країна організувала повноцінну збройну агресію на великій території. Відповідно, наслідки протистояння армій обох країн впливають на самопочуття та психологічний стан мільйонів громадян України. Через значні пошкодження інфраструктури тимчасово окупованих територій та порушення налагодженого, мирного життя українців, з'явилися вимушені переселенці, збільшувалося число військовослужбовців, які втратили життя та здоров'я. Рахунок таких людей вівся на сотні тисяч. Внаслідок психічних розладів соціально-психологічна адаптація суттєво утруднюється, відповідно знижується трудова активність населення, негативно впливаючи на розвиток і добробут українців протягом десятиліть, впливаючи на здоров'я та розвиток наступних поколінь. Вивчення курсу є особливо актуальним у ситуації збільшення неадаптованого населення у ряді регіонів України, зокрема Закарпаття, а також для компетентної участі у розробці адаптативних стратегій та проєктів щодо покращення рівня життя ВПО.

2. Метою дисципліни є надання здобувачам необхідного обсягу знань щодо соціальної інтеграції ВПО в українське суспільство.

Завдання курсу: формування системи теоретичних та прикладних знань щодо аналізу соціальної групи ВПО в українському соціумі в соціологічній теорії; формування системи соціологічних знань щодо особливостей соціальної інтеграції ВПО в широкому та вузькому значеннях.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

1. Соціологія міграції як теоретична рамка дослідження вимушеного переселення.

2. ВПО як соціальна група
3. Формування та реалізація потреб ВПО в Україні
4. Соціальна інтеграція як цінність
5. Організація вибіркового дослідження серед ВПО
6. Методи дослідження соціальної інтеграції ВПО
7. Презентація соціологічних досліджень щодо соціальної інтеграції ВПО

4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

– загальні: навички міжособистісної взаємодії (ЗК07); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК08); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).

– фахові: здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03); здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04); здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК06); здатність використовувати інтернет-ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (СК08); здатність до соціологічної рефлексії стосовно теоретичних та прикладних аспектів здійснення дослідницької та аналітичної роботи щодо соціальних змін (СК14); здатність прогнозувати та вирішувати конфліктні ситуації на різних рівнях суспільних відносин (СК15); здатність до адаптації та професійного реагування на виклики соціальних трансформацій (СК16).

ЛІТЕРАТУРА

1. Лібанова Е.М., Горбулін В.П., Пирожков С.І. та ін. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі (національна доповідь). Київ: НАН України, 2015. 363 с.
2. Блинова О.Є. Соціально-психологічні засади адаптації вимушених мігрантів. Актуальні проблеми психології. Том ІХ: Загальна психологія. Історична психологія. Етнічна психологія. 2016. Вип. 9. С. 58–66.
3. Блинова О.Є. Соціально-психологічні особливості ставлення приймаючої спільноти до внутрішніх переселенців. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2017. Вип.3. Т.2. С.136–142
4. Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції: наукова доповідь / за ред. канд. соціол. наук О.М.Балакіревої; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Київ, 2016. 140 с.
5. Внутрішньо переміщені особи: від подолання перешкод до стратегії успіху: монографія / О.Ф.Новікова, О.І.Амоша, В.П.Антонюк та ін. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2016. 448 с.

6. Індекс інтеграції внутрішньо переміщених осіб / CEDOS: аналітичний центр.
URL: <https://cedos.org.ua/uk/vpo-integration-index>
7. Максимовська Н. О. Соціальна робота з інтеграції внутрішньо переміщених осіб у соціокультурне середовище міської громади. SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний зб. наук. праць із соціології та соціальної роботи. 2018. № 7. С.64–66
8. Широкова Є.О. Вимушені переселенці в сучасній Україні: політичні та соціальні аспекти проблеми. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип.69–70. С.190–197